

یادداشت

توجه ویژه ایران به انرژی های تجدید پذیر

مطابق آمارها و بررسی های صورت گرفته، انرژی های تجدیدپذیر از سال ۲۰۰۰ میلادی جایگاه ویژه ای در سطح جهانی پیدا کرده اند. اکنون با توجه به فراگیری انرژی بادی و خورشیدی شاهد کاهش هزینه های اجرای این پروژه ها هستیم. امروز در جهان بر سر این که تولید انرژی الکتریکی از طریق انرژی بادی مستقر در خشکی با قیمت پایین تری صورت می پذیرد، اتفاق نظر وجود دارد. در حال حاضر کشور دانمارک حدود ۶۰ درصد کل برق مصرفی خود را از طریق نیروگاه های بادی تأمین می کند. همچنین کشورهای پرتغال و اسپانیا در تابستان بهره مندی لازم را از انرژی خورشیدی می برند. ایران نیز از ظرفیت های قابل توجهی در حوزه انرژی های تجدیدپذیر (خورشید و بادی) برخوردار است که اگر با برنامه ریزی درست همراه شود، صنایع و نیروگاه ها می توانند بخش زیادی از برق خود را توسط این منابع تأمین کنند. سال گذشته در یک تابستان با ۱۲ هزار مگاوات کسری مواجه بودیم که براساس برآوردهای صورت گرفته در تابستان امسال این رقم به ۱۸ هزار مگاوات خواهد رسید. با توجه به اینکه رشد تقاضای برق همچنان بیش از رشد تولید است، در بخش برق نیز (همانند گاز، گازوئیل، بنزین و...) با ناترازی فزاینده ای مواجه هستیم. از طرفی باید گفت در تابستان سال های پیش رو با ناترازی های بیشتری در صنعت برق مواجه خواهیم بود. لذا باید برنامه ریزی اصولی برای حوزه فوق انجام داد. این در حالی است که منظور وزارت نیرو از مدیریت مصرف، خاموشی برق صنایع برای تقویت بخش مولد اقتصاد کشور است. اگر قرار باشد برقی قطع شود، باید بخش غیرمولد در اولویت خاموشی قرار گیرد. در غیر این صورت هر ساله شاهد افزایش بیشتر زبان صنایع خواهیم بود. در این رابطه، شدت مصرف انرژی نسبت به سرانه مصرف پارامتر بهتری است؛ زیرا مهم تر از اینکه چه میزان انرژی مصرف می کنیم، این است که از این انرژی مصرفی چه میزان توانسته ایم عایدی داشته باشیم. مطابق آمار طی دو دهه اخیر ایران در حوزه شدت مصرف انرژی با افزایش ۴۲ درصدی جایگاه اول را در میان ۱۷۶ کشور جهان داشته است. در حالی که بسیاری از کشورها با برنامه ریزی های مدون این آمار را کاهش داده اند. برای توسعه در مناطق مختلف کشور نیاز به استفاده از انرژی های نو و تجدیدپذیر داریم. به طور مثال پیشنهاد من این است که برای اجرای پروژه توسعه سواحل مکران، یک طرح ۱۰ ساله صنعت انرژی تجدیدپذیر با توجه به پتانسیل های موجود تدوین شود. توسعه نیروگاه های خورشیدی و بادی در سواحل مکران بسیار اهمیت دارد؛ چرا که در کنار سواحل معمولاً باد مناسب داریم. در خود دریا و سواحل می توان به سمت توسعه انرژی تجدیدپذیر رفت و کل انرژی منطقه را از این محل تأمین کرد. حتی می توان برای صادرات انرژی تولیدی هم برنامه ریزی داشت. تدوین یک برنامه ۵ تا ۱۰ ساله برای توسعه انرژی تجدیدپذیر در کشور از اهمیت بسزایی برخوردار است. اگر چنین برنامه ای تدوین شود، دیگر لازم نیست پنل خورشیدی یا توربین بادی از خارج وارد کنیم. ایجاد واحدهای تولیدی در خود آن منطقه توجیه اقتصادی می یابد و می توانیم تولید صنعتی خود را داشته باشیم. این رویه علاوه بر ایجاد اشتغال، ارزش افزوده مناسبی نصیب کشور می کند. اگر بخواهیم به توسعه انرژی تجدیدپذیر به عنوان جزئی از برنامه توسعه بندر و سواحل مکران توجه کنیم، به راحتی می توان ارزیابی کرد که چه میزان از پنل های خورشیدی و بادی در خشکی نصب شوند و امکان پیاده سازی چه میزان طرح در دریا وجود دارد. شکل دیگری از انرژی تجدیدپذیر، استفاده از انرژی امواج دریا برای تولید برق است. مطالعاتی در این رابطه در ایران در حال انجام است که آیا می توان از این انرژی در سواحل مکران بهره برد؟ در مورد تولید انرژی از امواج، قیمت تمام شده این شکل از انرژی به هیچ عنوان قابل رقابت با انرژی بادی و خورشیدی نیست. ضمن اینکه هنوز در مرحله آزمایشی است و مباحث مرتبط با آن از نظر فنی و علمی حل شده، اما در مقیاس بزرگ چنین نیروگاهی به نگرفته اند.

گزارش

مجید عشقی، رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار درباره اقدامات دولت سیزدهم درخصوص حذف قیمت گذاری دستوری برای برخی کالاها از جمله سیمان و فولاد گفت: «وقتی ما مقوله قیمت گذاری را به مکانیسم عرضه و تقاضا در منطق بازار یعنی عرضه در بورس کالا می سپاریم، سه اتفاق رخ می دهد؛ در ابتدا قیمت های تعادلی کشف می شود، همچنین معاملات به شیوه ای شفاف صورت می گیرد و در نهایت هرگونه مشکلی در فرایند عرضه یا تقاضا برای کالا ایجاد شود، سرعت خود را در بازار نشان می دهد و سیاست گذاران و متصدیان امر می توانند واکنش نشان داده و با مکانیسم افزایش عرضه یا کاهش تقاضا، شرایط بازگشت تعادل به بازار را فراهم کنند.»

عشقی افزود: «خوشبختانه با توجه به تبعات سنگین قیمت گذاری دستوری برای صنایع کشور، مخالفت های جدی با این رویکرد وجود داشت، به طوری که با هماهنگی دولت سیزدهم و فراهم ساختن زیرساخت ها در بازار، عرضه رسمی و مستمر سیمان در بورس کالا شکل گرفت. این موضوع به عنوان تجربه موفق حذف قیمت گذاری دستوری، دسترسی به سیمان را برای همه متقاضیان فراهم کرد.» او اضافه کرد: «همچنین با عرضه کل زنجیره تولید فولاد در بورس کالا شاهد رونق تولید در صنعت فولاد هستیم. یکی از مزیت های بزرگ عرضه کالاها در بورس، نمایان شدن هرگونه مشکل در فرایند عرضه و تقاضاست. این

نرخ سود بانکی یکی از متغیرهای مهم در عرصه اقتصاد کلان به شمار می رود که می توان از آن به عنوان یک ابزار مؤثر برای کنترل تورم و نقدینگی استفاده کرد. با توجه به وجود تورم در کشور، همواره نرخ سود اهمیت بسزایی دارد. از ابتدای سال تاکنون شاهد افزایش نرخ سود هستیم. در این رابطه بانک مرکزی ضمن مداخله، به بانک ها مهلت داد تا ظرف دو هفته پرداخت سودهای متعارف را متوقف کنند. در غیر این

گفت وگو

● **نرخ سود همواره یکی از مناقشه برانگیز ترین متغیرهای اقتصاد کلان بوده است. به اعتقاد شما این نرخ چگونه باید تعیین شود؟**
دانشمند: با توجه به اینکه همواره در کشور تأکید می شود، تولید باید رونق پیدا کند و این مفهوم مدام تکرار می شود، طبیعتاً با افزایش نرخ سود بانکی، تولید در مضیقه قرار می گیرد. افرادی که معتقدند با افزایش نرخ بهره می توان تورم را کنترل کرد، تفسیر غلطی از این موضوع دارند؛ چرا که اگر نرخ سود بانکی افزایش پیدا کند، سرمایه گذاری مولد در اقتصاد کشور بسیار کاهش می یابد. در پاسخ به این دسته افراد باید گفت عملاً رونق تولید در کشور مهم ترین علتی است که می تواند تورم را مهار کند. بنابراین نرخ سود باید همواره به نحوی تعیین شود که انجام فعالیت تولیدی در کشور از جذابیت برخوردار باشد. در حال حاضر هزینه تولید کالا و خدمات بسیار بالاست، اما اگر نرخ سود بانکی نیز همچنان بالا بماند، هزینه تولید بیشتر خواهد شد. این امر بسیاری از بنگاه های تولیدی را با مشکل روبه رو خواهد کرد.

ندری: نرخ سود یک ابزار بسیار مهم در تمامی کشورها برای مهار تورم است. متأسفانه در کشور ما تمام راهکار های در اختیار دولت برای کنترل تورم، کارایی ندارد و به نوعی تنها ابزار در این زمینه نرخ سود است. عده ای معتقدند افزایش نرخ سود بانکی باعث ایجاد رکود می شود. در پاسخ باید گفت اولاً افزایش نرخ سود به آن معنا نیست که دولت مثلاً بخواهد یک دفعه نرخ سود را ۲۵ درصد افزایش دهد، تا به صورت جدی ترمز رشد تورم کشیده شود. ثانیاً در شرایطی که تورم طی دهه های متمادی در کشور بالا بوده، تنها راهکار مقابله با افزایش تورم همین افزایش نرخ بهره است.

● **در این میان رونق تولید اولویت دارد یا باید از طریق افزایش نرخ سود، تورم کنترل شود؟**
ندری: طبعاً اگر قرار باشد از بین کنترل تورم و تشدید رکود یا ایجاد رونق کاذب از طریق برخی روش های رایج انتخاب کرد، از نظر من کنترل تورم در اولویت قرار می گیرد؛ زیرا در شرایطی که تورم فزاینده داریم، اگر رونقی ایجاد شود، کاذب خواهد بود و این موضوع باز هم به رشد تورم ختم می شود.

دانشمند: من معتقدم که از طریق رونق واقعی تولید تورم مهار می شود. در این شرایط تولید کالاها و خدمات بالا می رود و درآمد مردم نیز به صورت واقعی افزایش

می یابد. به نوعی می توان گفت زمانی که تولید پر بار باشد، افراد بیشتری می توانند شغل داشته باشند و در مقابل نیز سطح پایدار درآمد افراد افزایش خواهد یافت. همچنین با تعادل در عرضه و تقاضای کل اقتصاد قیمت ها در بازارهای مختلف از جمله بازار کالاها ی اساسی و مایحتاج ضروری مردم ثبات خواهد داشت که همین موضوع به کنترل تورم منجر می شود. انتظارات تورمی در صورتی که اقتصاد از ثبات برخوردار باشد، روند کاهشی می یابد.

● **چه مکانیسمی باعث می شود افزایش نرخ سود، به ضرر تولیدکننده باشد؟**

دانشمند: زمانی که نرخ سود در بازار بین بانکی بالا می رود، طبیعتاً در بازار غیررسمی نیز با افزایش روبه رو می شود. این موضوع هزینه پول در کشور را بیشتر می کند، بنابراین باید نرخ سود در کشور به نحوی تنظیم شود که به نفع تولید باشد. اگر قرار است نرخ سود افزایش یابد، رکود تورمی موجود نیز تشدید می شود که نتیجه آن چیزی جز رشد تورم و بیکاری نیست.

● **جناب ندری استدلال شما در مورد اینکه اگر نرخ سود را کاهش دهیم، رونق ایجاد نمی شود چیست؟**
ندری: باید طرف دیگر معادله را نیز نگاه کنیم. اینکه بخواهیم به خاطر ایجاد رونق تولید نرخ سود را پایین نگه داریم، نمی توانیم انتظار داشته باشیم این رونق پایدار باشد. از یک طرف با پایین بودن نرخ سود بانکی، نقدینگی سرگردان جامعه به بازارهای مختلف رفته و باعث ایجاد تالطم می شود که این موضوع رشد تورم را

در میزگرد «آتیەنو» بررسی شد

تأثیر نرخ سود بانکی بر اقتصاد کشور

صورت اعضای هیأت مدیره بانک هایی که از این دستور نهاد ناظر بازار پولی پیروی نکنند، برکنار خواهند شد. برای بررسی وضعیت نرخ سود در اقتصاد ایران میزگردی را با حضور مسعود دانشمند کارشناس اقتصادی و عضو اتاق بازرگانی ایران و کامران ندری استاد دانشگاه و معاون اسبق پژوهشی پژوهشکده پولی و بانکی برگزار کردیم که جزئیات آن را در ادامه می خوانید.

تمام وقت سر کار حاضر باشد. حال شما این را مقایسه کنید با سودی که بانک ها بدون هیچ زحمت و دردسری به سپرده گذاران خود می دهند. این دو به هیچ عنوان قابل مقایسه با یکدیگر نیستند و بسیاری از افراد ترجیح می دهند پول خود را در جایی غیر از حوزه تولید سرمایه گذاری کنند.

● **آیا تنها راه کنترل تورم، افزایش نرخ سود است؟**
ندری: بله، تنها راهی که بتوان تولید کشور را سروسامان داد، کنترل تورم است. در غیر این صورت تمامی راهکارها به شکست منجر خواهد شد. از سوی دیگر تنها ابزاری هم که امروز در اختیار دولت و بانک مرکزی برای مهار تورم قرار دارد، نرخ سود است. دانشمند: در این زمینه یک نکته مهم قابل توجه است؛ بالا یا پایین بردن نرخ سود بانکی، برای جذاب کردن سرمایه گذاری در بخش تولید و حرکت سیل نقدینگی به سمت بخش مولد اقتصاد صورت می گیرد. به عنوان مثال کاهش ۲۵۰ درصدی نرخ سود در کشورهای دیگر باعث می شود که جذابیت تولید در آن کشور بیشتر شده و مردم سرمایه خود را در بنگاه ها و کارخانجات سرمایه گذاری کنند. اما عملاً در ایران چنین اتفاقی رخ نمی دهد. این موضوع تبعات زیادی را برای تولیدکنندگان به دنبال دارد.

● **چرا تولیدکنندگان و برخی کارشناسان اقتصادی نسبت به عملکرد بانک ها در زمینه اعطای تسهیلات به بخش مولد اقتصادی کشور، معترض هستند؟**

دانشمند: به اعتقاد من، بانک ها از فعالیت اصلی خود منحرف شده اند. سال هاست که بسیاری از فعالان تولیدی و کارشناسان اقتصادی می گویند باید بانک ها از بنگاهداری دست بردارند و به فعالیت اصلی خود یعنی تأمین مالی تولید بپردازند. به صورتی که نرخ سود معقول و مناسب باشد تا تولیدکننده مواد اولیه و تجهیزات و ماشین آلات خود را با استفاده از تسهیلات بانکی وارد کند و اقساط آن را نیز سر موعد بپردازد. اما امروز بانک ها توان چندانی برای ارائه خدمات به واحدهای تولیدی ندارند و وام هایی با سودهای زیاد می دهند که یک کارآفرین به سختی از عهده بازپرداخت آن برمی آید. در این شرایط باز هم هزینه تمام شده تولید بالا می رود که مردم به عنوان مصرف کننده نهایی بهای این افزایش بها را می دهند. بنابراین باید با ایجاد بستر مناسب بانک ها به فعالیت اصلی خود بازگردند و از طرف دیگر فضا برای افزایش فعالیت های تولیدی در کشور فراهم آید تا رونق اقتصادی مدنظر همه محقق شود.

حذف قیمت گذاری دستوری

اقدام ماندگار دولت سیزدهم برای بخش تولید

تولیدی کشور را شنید و در مسیر عملی کردن آن گام برداشت. نمود عینی این مسئله، عزم دولت سیزدهم برای حذف قیمت گذاری دستوری قلمداد می شود که با عرضه کل سیمان تولیدی و زنجیره تولید فولاد کشور در بورس کالا تحقق یافت.

می تواند به راحتی در بورس کالا تقاضای خود را تأمین کند.» آقابزرگی با اشاره به تجربه موفق عرضه خودرو در بورس کالا توسط رئیس جمهور شهید، توضیح داد: «زمانی که دولت خودرو را در بورس عرضه کرد، با توجه به وضعیت عرضه و تقاضا، قیمتی که در بورس کشف شد، پایین تر از بازار آزاد بود و مردم نیز راضی بودند. در چنین شرایطی تقاضاهای سفته بازانه از بازار حذف شد که این نکته بسیار مهمی به حساب می آید.» این کارشناس بازار سرمایه با بیان اینکه تعدد و کثرت عرضه کننده و متقاضی در بورس کالا به ایجاد تعادل در قیمت محصولات مختلف کمک می کند، ادامه داد: «بورس کالا تأثیری در افزایش قیمت محصول نهایی ندارد. به عنوان مثال سهم فولاد و سیمان در قیمت تمام شده ساختمان اندک است. از همین رو، عرضه محصولات در بورس کالا از جمله سیمان و فولاد، نقشی در افزایش قیمت مسکن ندارد و برای این منظور باید فاکتورهای دیگر را مدنظر قرار داد. در حقیقت هر محصولی با توجه به نظام عرضه و تقاضا، اگر دارای شفاف قیمتی در کارخانه و بازار آزاد باشد، بهترین مکانی برای ساماندهی آن، بورس کالا است.»

باید از این قدمی که دولت سیزدهم برای حمایت از تولید و

بازارهای سیمان و فولاد در بورس، می توان نتیجه گرفت که تمامی کالاها امکان عرضه در بورس را دارند. دولت سیزدهم در این راستا گام هایی عملی برداشته که دولت چهاردهم

نیز باید همین مسیر را ادامه دهد. او افزود: «تأمین بازار از دیگر مسائلی است که با حذف قیمت گذاری دستوری ایجاد شده است. در بازار دو محصولی که به آن ها اشاره شد، به دلیل همخوانی عرضه و تقاضا و قطع دست دلان دیگر، نیاز مازادی وجود ندارد. بنابراین هر تولیدکننده ای که بخواهد

شفافیت، رهاورد شهید رئیسی در اقتصاد

فردین آقابزرگی، کارشناس بازار سرمایه در گفت وگو با «آتیەنو» با اشاره به اینکه عرضه هر محصولی براساس مکانیسم بازار مزایای بسیاری به همراه دارد، گفت: «شفافیت معاملات ای اولین رکن محسوب می شود. با توجه به ثبات